

de blauwe klauwier

JAARGANG 12 NR 2

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van "VOGELWERKGROEP DE KEMPEN",
en verschijnt 4 - 5 x per jaar!

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f 20,00 op
Bankrekeningnummer 122716337, Rabobank Hoogeloon (gironummer Rabobank:
1118489) onder vermelding van "Abonnement Blauwe Klauwier". Portokosten
zijn inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Ernest van Asseldonk, Heleen Cornelissen, Jack Bos,
Jan Wouters, Lex Peeters (redactiecoördinator):
Marialaan 26, 5541 cd REUSEL (04976-2271).

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN": Beoogt hoofdzakelijk bezig te zijn met vogel-
studie en natuureducatie, in het algemeen ge-
richt op de Kempen. Dit ten einde vogels te be-
schermen en de kennis op het ornithologisch vlak
te vergroten. Bovendien om de belangrijkste vogel-
gebieden te kunnen beschermen en eventueel te be-
heren. Hiernaast kunnen andere activiteiten plaats
vinden, indien die leiden tot algemene natuurbe-
scherming, natuurbeheer, natuurstudie en natuuredu-
catie.

LIDMAATSCHAP is te verkrijgen door storting van f 40,-- (studenten) of f 50,--
op Bankrekeningnummer 122716337, Rabobank Hoogeloon (gironummer Rabobank:1118489)
onder vermelding van "Lidmaatschap Vogelwerkgroep".

ALLE POST, gericht aan Vogelwerkgroep "De Kempen" dient aan de secretaris ge-
adresseerd te worden: Renée Loos: Lensheuvel 37, 5541 BA Reusel, 04976-3049.

KOMMISSIES + Contactpersonen.

- Commissie Beheerswerkzaamheden: Pieter Wouters, Lensheuvel 37, 5541 ba Reusel.
tel: 04976 - 3049
- Commissie Tentoonstellingen : Renée Loos, Lensheuvel 37, 5541 ba Reusel.
tel: 04976 - 3049
- Commissie Waarnemingenverwerking: Lex Peeters, Marialaan 26, 5541 cd Reusel.
tel: 04976 - 2271

DIA-ARCHIEF: Wim de Kroon: Kuikseindse weg 6, 5091 td Middelbeers, tel: 04244 - 2329.

COPIJ; Alle copij voor "De Blauwe Klauwier" dient strikt vóór de uiterste inlever-
datum binnen te zijn!!! Alle copij die "after deadline" ontvangen wordt kan
pas gepubliceerd worden in het eerstvolgende nummer.

UITERSTE INLEVERDATUM VOOR JAARGANG 11, NR. 3: 25 OKTOBER 1985 !

**NIETS UIT DE BLAUWE KLAUWIER MAG WORDEN OVERGENOMEN, ZONDER VOORAF VERKREGEN
SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE!**

FRED GEVEN SPRAK MET BOB V D WIJK

Op 04 maart reisde ik naar Eindhoven af, om voor de lezers van de Blauwe Klauwier wat te weten te komen over Bob.

Hij ontving me in zijn huis in Stratum, waar enkele blikken in het rond al duidelijk maakten dat Bob het regelmatig verderop zoekt dan de Kempen.

Bob werd geboren op 26 februari 1944 te Eindhoven, of liever in Strijp. "Ik ben 'n echte Strijpse Kraai".

Sinds januari 1983 is hij bij de Vogelwerkgroep. "Ik wilde me aansluiten bij een vereniging, omdat ik vond dat ik te eenzijdig leefde. Via Jelle de Leeuw, 'n oude Kennis, kwam ik bij de V.W.G.". Het V.W.G.-avontuur trok hem sterker dan 't I.V.N., omdat vogels hem in 't bijzonder boeiden. "Maar als ik geweten had dat vogels niet blijven zitten, had ik voor planten gekozen!"

Voor die tijd hield Bob al erg van wandelen, bij voorkeur tijdens een flinke storm: "Regenpak aan en sjouwen maar". Nog het liefste loopt hij over 't strand. De zee is voor 'm heilig.

Zijn vroegere hobby was zeevissen. Met een club toog hij steevast naar Ierland (Cork) om daar een en ander aan de haak te slaan. 't mooiste vond ie het om met 'n dun lijntje ("n 16 honderste") en een blikkertje een Polk van 'n pond of acht te vangen. De vis werd in het pension verorberd. Maar goed, hengel werd kijker en Bob werkte zich in bij de V.W.G. Nu is hij op vele fronten actief. Hij heeft daar wel wat voor moeten doen.

"Als iemand nieuw binnen komt bij de V.W.G., vind ik de begeleiding niet optimaal. Als je te kennen geeft meer te weten te willen komen, komt er weinig respons". De vogelcursus van Peer heeft 'm echter wel goed gedaan. Als bestuurslid zonder functie woont Bob vergaderingen bij, stelt de convo's op en verzendt ze. Verder kun je Bob, zoals gezegd, overal tegen komen. Hij werkt mee aan de stadsinventarisatie. De afgelopen jaren kon men hem in de gekste gangetjes en steegjes, achtertuintjes en plantsoenen tegenkomen in Stratum-noord. Dit jaar wordt het Strijp.

Tijdens een van z'n speurtochten zag ie hoe een Blauwe Reiger bij 'n kennis een Goudwinde van 'n centimeter of dertig uit een tuinaquarium viste. Bob heeft heel wat voetstappen liggen op de Cartierheide (inventarisatie '85) en heel wat zweet verloren op de Grijze Steen, waar hij steeds van de partij is.

De Malpie is zijn favoriete gebied. Hij kent 't sinds zijn jeugd, toen hij er altijd te vinden was met een soort jeugdclub. De interesse ging toen echter meer uit naar de meisjes van de club dan naar vogels.

Andere liefhebberijen van Bob zijn:

- Op vakantie gaan. "Doe-vakanties in landen waar ik de mensen kan verstaan". Hij was een keer of 17 in Ierland.
- Hij maakt er geen geheim van dat hij van lekker eten houdt en regelmatig uren in de keuken doorbrengt. In Ierland bestelt Bob 't liefst 'n Irish stew ('n soort hâchee-hutspot).
- Klassieke muziek: symphoniën en piano-muziek. Neusje van de zalm: het 5de pianoconcert van Beethoven. Dit is tevens z'n favoriete komponist vanwege z'n grilligheid.

Bob is een van de weinigen in de V.W.G. die alles per fiets aflegt. Ik hoor hem in verband hiermee iets mompelen over de kozakken die geboren waren op 't paard. Bob werkt bij Philips, waar hij nu verantwoordelijk is voor 't inkopen van autoradio-onderdelen in Duitsland en Frankrijk. "We proberen ervoor te zorgen dat de klant niet op z'n onderdelen hoeft te wachten". Dit gebeurt d.m.v. telexen, orders en telefoons". In augustus gaat Bob met Wim Jacobs naar Spitsbergen, om zich te laten overweldigen door de machtige natuurkrachten. De trainingen daarvoor zijn al in volle gang.

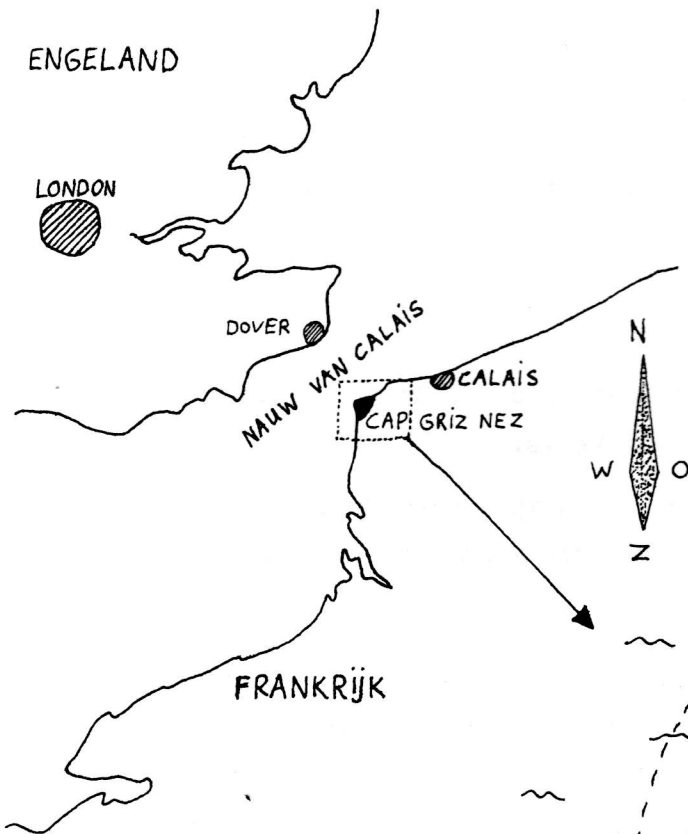
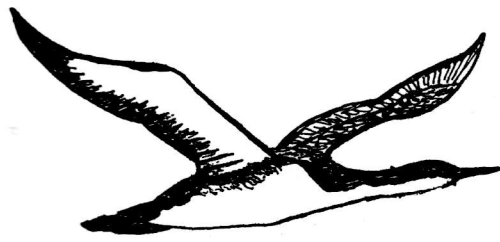
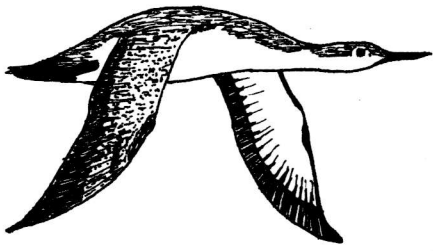
Over de V.W.G. wil Bob tenslotte het volgende kwijt:

- de maandelijks vergaderingen vindt hij gezellig.
 - Het valt 'm op dat de opkomst bij de kap-akties zo matig is.
 - Het boeiende van de V.W.G. vindt hij, dat je mensen tegenkomt waarmee je kunt praten en samen zijn, die je boeien, niet alleen op het gebied van vogels, maar op een breed front.
- Ongeacht je afkomst: je bent allemaal lid, zonder aanzien des persoon.

Fred G.

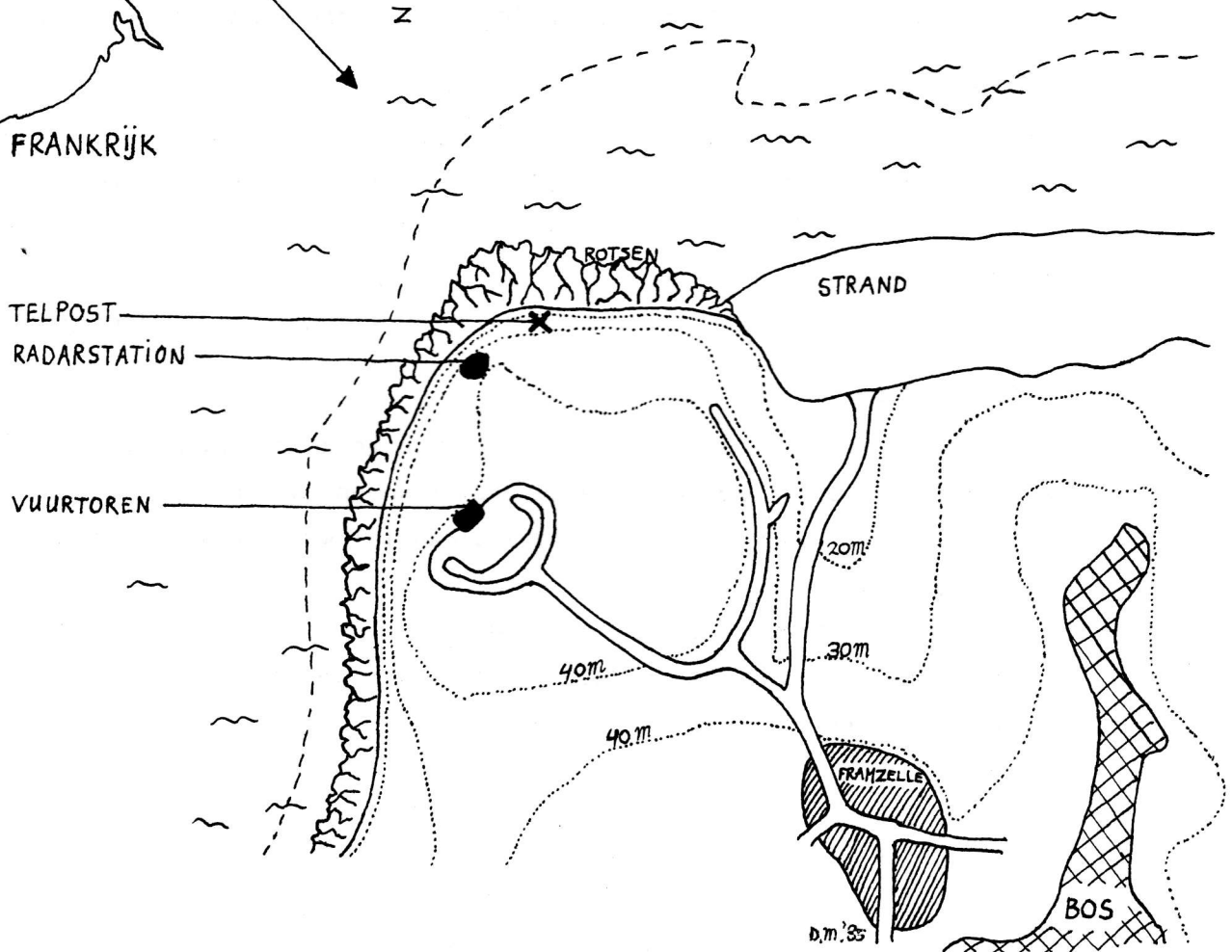
VWG - WAARNEMINGEN OP CAP GRIS NEZ

28 + 29 ~10~1986

HEIN PRINSEN

PIERRE VAN DE WIELEN

Inleiding.

Dit verslag behandelt de zeetrekwaarnemingen van Vogelwerkgroep "De Kempen" in het weekend van 28 en 29 september 1985 op Cap Gris Nez.

Op zaterdag 28 september was 't zicht beperkt door mist (c.a. 7 - 10 kilometer zicht na 12.00 uur) en zodoende kon er pas redelijk geteld worden na 12.00 uur. Er is 's zaterdags echter maar drie uur lang waargenomen. Op zondag was 't zicht wat beter (c.a. 14 kilometer) en is er vanaf 08.30 uur geteld tot 14.30 uur. In totaal dus 9 waarnemings-uren.

Weersituatie.

Zaterdag 28 september: mistig, 10 - 15 graden Celcius. Geen neerslag en geen wind van betekenis.

Zondag 29 september: Gehele dag zonnig, circa 15 graden Celcius, beperkt zicht, Noordweste wind: kracht 3/4.

Telmethode.

Er werd vanaf een circa 30 meter hoge post geteld in periodes van een uur. Hierbij werd de zee afgetuurd met behulp van verrekijkers en telescopen (Er waren er dit weekend meer dan 80 op de kaap aanwezig!) en de evenwijdig aan de kust voorbij trekkende vogels werden genoteerd (alleen door de A.C.J.N.-ers!) met bijbehorende trekrichting, noord of zuid.

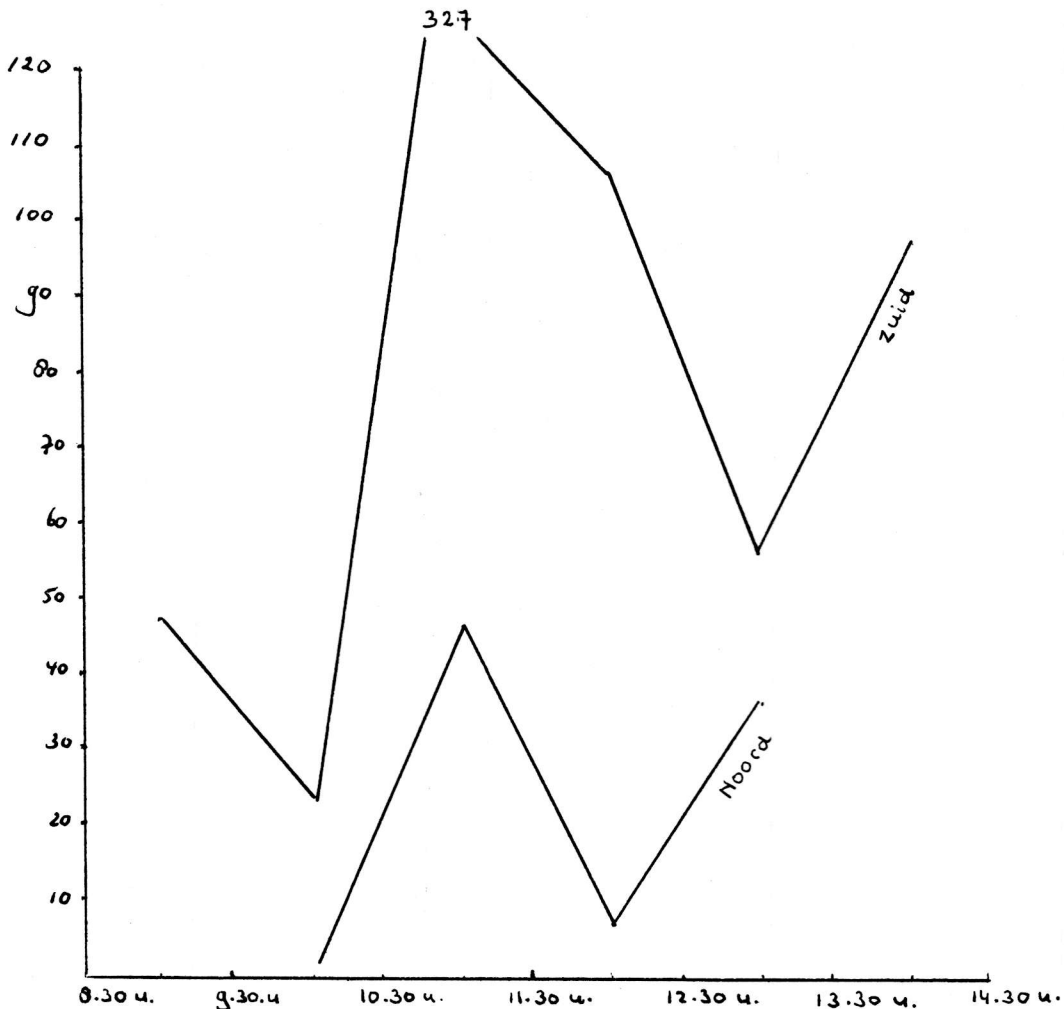
Resultaten.

In tabel 1 staan de uurtotalen vermeld van beide dagen, waarbij links de gegevens van zaterdag 28 september staan en rechts de gegevens van zondag 29 september. Ook is het totaal-aantal waargenomen exemplaren per soort vermeld.

Van de Zwarte Zeeëend is nog een apart grafiekje gemaakt, voor andere soorten had dat geen zin omdat er te weinig (trekkende) exemplaren zijn waargenomen en omdat er tekort is geteld.

Nabespreking van enkele opvallende waarnemingen.

- ROODHALSFUUT: de 3 exemplaren die gezien werden, vormen de eerste waarneming van de Vogelwerkgroep van deze soort op de Kaap. Langs de verdere noordzeekust zijn er in oktober 1985 meer dan andere jaren waargenomen.
- STERN-achtige: Een opvallend hoog aantal scoorden de Grote Stern (209) en "Noordse Dief" (eveneens 209) voor de tijd van het jaar. Sterns trekken namelijk vooral door in begin september. Opvallend is ook dat er geen andere Stern-soorten, zoals Zwarte Stern en Dwergstern zijn waargenomen.
- KUIFFEEND: Onregelmatige zee-trekker, vrijwel uitsluitend bij vorst.
- GROTE GELE KWIKSTAART: Het aantal waarnemingen berust waarschijnlijk op dubbeltellingen. Het betreft waarschijnlijk in totaal 3 exemplaren.
- EUROPEESE KANARIE: 2 exemplaren kwamen regelmatig langsgevlogen.

Doortrekintensiteit van de Zwarte Zeeëend, uitgezet naar uurgemiddelde.

Vervolg 29 september 1985.

Soort:	9.30 - 10.30		10.30 - 11.30		11.30 - 12.30		12.30 - 13.30		13.30 - 14.30		TOTAAL:	
	zuid	noord	zuid	noord	zuid	noord	zuid	noord	zuid	noord	zuid	noord
Dr.Me.	2		1	1	10	4	3		7	2	30	9
No.Di.	11		5				62		108		207	2
Vi.Di.											14	
Gr.St.	7		15	16	35	5	65		20		186	23
Al/Ze.											2	
Ro.Kd.			2		1		1				5	
Fuut	1										1	1
R.h.F.											3	
J.v.G.	3		12	8	3		6		7	2	49	31
Aalsc.					8				4		13	1
Rotga.		5									26	5
BergE.									8		8	
WildE.	20			9					2		33	12
Smient				1					2		2	1
WintT.					3						3	
SlobE.									2		2	
Eider.								10			2	10
Zw.Ze.	23	2	307	45	105	7	55	34	97		505	88
Gr.Ze.					2						4	
KuifE.												1
SoepE.									1		1	
Schol.		3					1				4	6
ZilvP.				6			4				5	6
Kievit			1								1	3
Wulp					6						6	
Ho.Gr.												1
Dw.Me.	1		10		10		12		16	1	49	1
Zw.kM.			2								2	
Bl.Re.		2										2
Kl.Ja.			1		1	1					2	1
Gr.Ja.			1				1				3	
Ja.sp.		1	2	1	3	1	5		2		18	4
Gr.gK.		3	1	1	1						5	4

NESTKASTEN KONINSHOF 1985

JAN WOUTERS

Bij de voorjaarsschoonmaak op 2 maart 1985 werden 10 nieuwe kastjes opgehangen om het bestand weer wat aan te vullen na de kapactiviteiten op Koningshof. Een Goudvink-mannetje dat op de parkeerplaats rustig in een berk zat te eten, liet zich door ons uitgebreid bewonderen. De Bosuil was nog niet met broeden begonnen, in tegenstelling tot voorgaande jaren. Blijkbaar was de elfstedentocht hem niet in de koude kleren gaan zitten.

We hebben weer drie controles gehouden: op 8 en 29 mei en op 19 juni. Alle kasten werden op die avonden gecontroleerd. De resultaten van de controles zijn samengevat in tabel 1. Daarin zijn de broedsels van 8 mei en de meeste van 29 mei als eerste broedsel beschouwd, en enkele duidelijke tweede broedsels van 29 mei en alle broedsels van 19 juni als tweede broedsel. Ook mislukte broedsels (broedpogingen) zijn meegeteld.

TABEL 1: Totale resultaten van de nestkastencontroles op Koningshof te Veldhoven in 1985.

SOORT	1e BROEDSEL	2e BROEDSEL	TOTAAL
Koolmees	45	18	63
Pimpelmees	11	1	12
Bonte Vliegenvanger	4	1	5
Kuifmees	1	1	2
Matkop	1	-	1
Bosuil	1	-	1
Holenduif	1	-	1
	totaal aantal broedsels		<u>85</u>
	nest van Bekhoorn		7
	nest van Wesp		2
	nest in aanbouw		2
	niet gebruikte kasten		<u>28</u>
			124
	twee keer gebruikte kasten		<u>19</u>
	totaal aantal kasten		<u>105</u>

Globaal bezien is het beeld hetzelfde als de laatste jaren gebruikelijk is. Koolmees en Pimpelmees vormen de hoofdmoot, Bonte Vliegenvanger en Bosuil doen ook nog mee. En dan als garnering nog een paar soorten die niet elk jaar broedend in een nestkast worden aangetroffen. De Gekraagde Roodstaart was nu al voor het derde achtereenvolgende jaar afwezig en maakt dus een flinke inzinking door, iets wat in heel het land wordt geconstateerd.

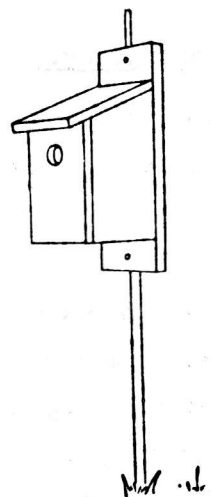
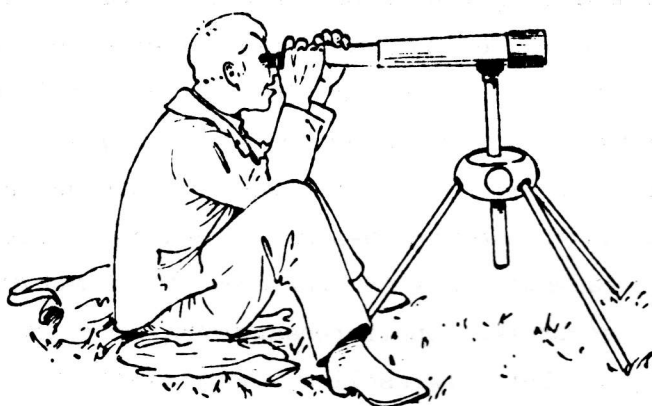
Met de nieuwe aanplantingen die er de laatste jaren op Koningshof zijn gedaan, ontstaat er wel een gevarieerder geheel dan een aantal jaren geleden. Mogelijk is dit in de toekomst te merken aan een wat grotere soortenrijkdom in de kastjes.

In 1985 zouden we een effect kunnen verwachten van de voorafgaande strenge winter. Dat effect lijkt ook aanwezig te zijn. Zo had de Koolmees het laagste aantal eerste broedsels sinds 1981 en de Pimpelmees zelfs sinds 1979, na de vorige strenge winter. De Bosuil begon duidelijk later te broeden dan de jaren ervoor. Bij de controle van 8 mei waren de jongen nog niet uitgevlogen. Van de andere soorten kunnen we niks zeggen door te lage aantallen of omdat het zomergasten zijn die niets van een strenge winter merken.

Ook in 1986 gaan we weer drie avondcontroles houden op ongeveer dezelfde dagen als in 1985. De exacte data en tijden zullen op vergaderingen en zo mogelijk in de uitnodigingen worden meegedeeld, de plaats is al wel bekend: Koningshof. Iedereen is welkom en er zijn altijd wel weer interessante waarnemingen te doen.

Literatuur: De Blauwe Klauwier jrg.10 no.1 blz 18-19 1984
De Blauwe Klauwier jrg 11 no 1 blz 2-3 1985

Jan Wouters
nestkastcoördinator

ONBEKENDE GEBIEDEN IN DE KEMPEN

DE BIEZEGOREN

MARCO BAKERMANS

Inleiding.

In het dal van de Grote Beerse, juist ten noorden van Casteren, bevindt zich een gebiedje waar de oorspronkelijke inrichting van het beekdal nog niet geheel verdwenen is. Hier wisselen (kleine) hooilandpercelen zich nog af met broekbosjes en vinden we duidelijke overgangen naar de hoge gronden die het deel hier flankeren. Rietbroek, Heesbroek en Biezegoren zijn een paar benamingen voor het gebied: voor het gemak gebruik ik in dit artikel alleen de naam "Biezegoren".

In dit artikel worden de belangrijkste vogelgegevens die ik in de loop der tijd van de Biezegoren verzameld heb op een rijtje gezet. De meeste gegevens zijn ontleend aan broedvogelinventarisaties in 1979 en 1980, toen zo'n 50 h.a. van het gebied, tesamen met enkele randgebieden, geïnventariseerd is.

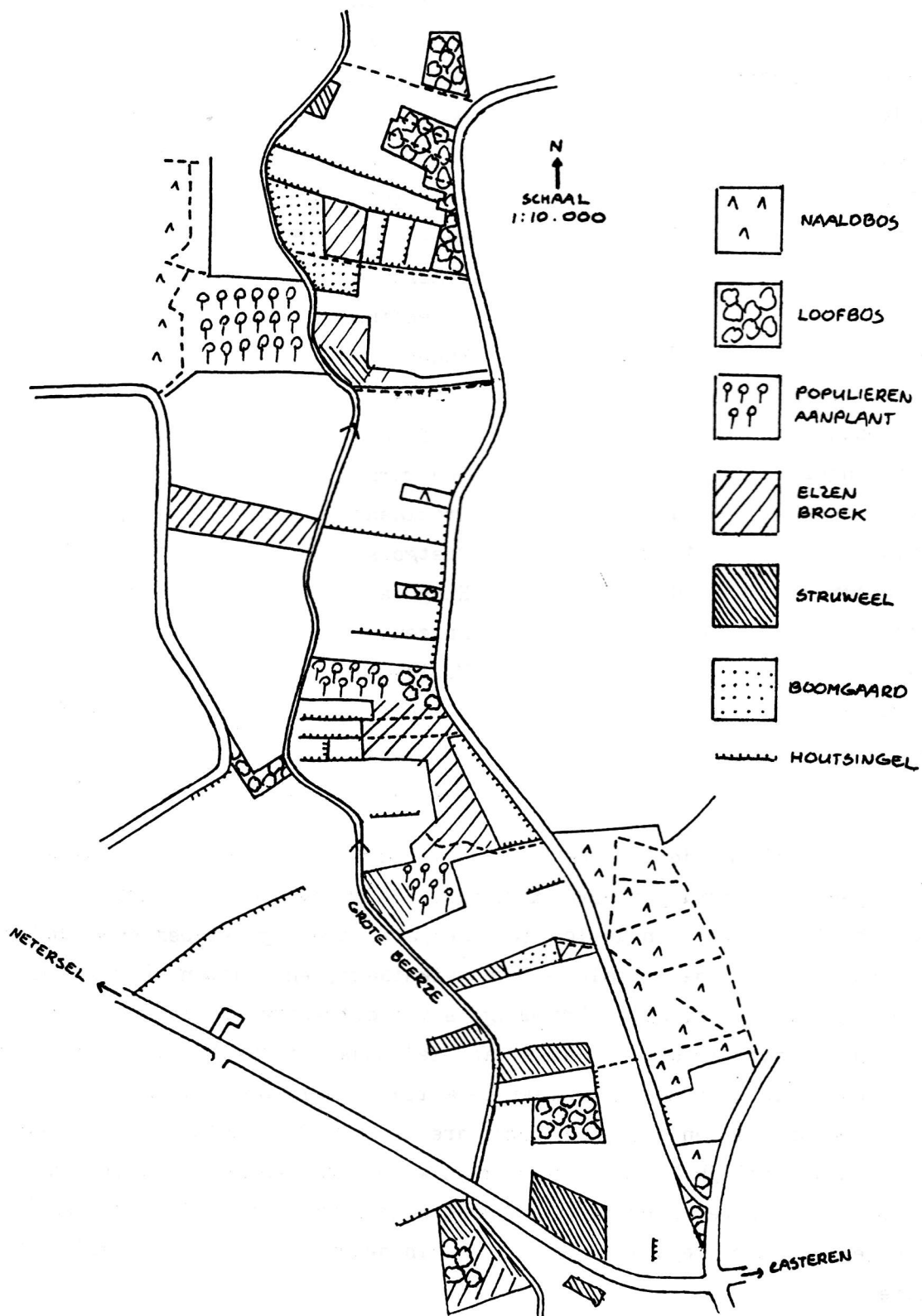
Gebiedsbeschrijving.

De Biezegoren vormt in feite één aangesloten geheel met het Beerse Broek, maar onderscheidt zich hiervan door het opener karakter. De eigendomsverhoudingen zijn zeer complex en vinden hun oorsprong in de tijd waarin bijna elke boer in Netersel en Casteren wel een Hooilandperceeltje langs de Beerse had. Door ruilverkaveling zijn vele percelen landbouwgrond vergroot en ontstaan van hun randbegroeiingen, maar bleven de meeste kleine bosjes bespaard. Deze bosjes zijn erg divers van samenstelling en ouderdom. Om de voornaamste typen te noemen: Elzenbroek, Wilgenbroek, Populierenaanplant, Boomgaard, Eikenbos en ruilverkavelingsaanplant. Deze afwisseling vormt samen met de aanwezigheid van de (gekanaliseerde) Grote Beerse de voornaamste trekpleister voor vogels in het gebied.

Broedvogels.

In dit betrekkelijk kleine gebiedje vond ik in 1979-1980 een broedvogelpopulatie die typerend moet zijn geweest voor "ongerepte" beekdalen, althans wat soortensamenstelling betreft. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de broedvogelpopulatie van de zuidelijke helft van het gebied. De aantallen zijn steeds gemiddelden van het aantal broedparen over twee of drie jaren, tenzij anders vermeld.

PLATTEGROND VAN DE BIEZEGOREN

Wilde Eend	3	Witte Kwikstaart	1
Slobeend	1 ('77)	Gele Kwikstaart	1
Tafeleend	1 "	Nachtegaal	5
Torenvalk	1	Roodborst	13
Koekoek	2	Winterkoning	15
Ransuil	1	Grote Lijster	1
Grote bonte Specht	1	Zanglijster	5
Patrijs	2	Merel	14
Fazant	2	Koolmees	12
Waterhoen	2	Pimpelmees	3
Kievit	3	Matkop	5
Grutto	1	Staartmees	4
Houtduif	10	Groenling	1
Tortelduif	7	Kneu	3
Veldleeuwerik	1	Vink	7
Boerenzwaluw	1	Goudvink	1
Bosrietzanger	8	Geelgors	4
Spotvogel	4	Ortolaan	1 ('78)
Zwartkop	10	Rietgors	1 ('77)
Tuinfluiters	9	Ringmus	5
Grasmus	13	Spreeuw	2
Fitis	12	Wielewaal	2
Tjiftjaf	16	Ekster	1 ('77)
Grauwe Vliegenvanger	1	Vlaamse gaai	1
Heggemus	11	Zwarte Kraai	1 ('77)

Voor het noordelijke deel komen hier nog enkele soorten bij, te weten: Groene Specht, Boomkruiper, Braamsluiper, Boompieper, en Huismus.

Van de vogelrijkdom is in de loop van de jaren tachtig het een en ander verdwenen. Grutto, Boerenzwaluw, Gele Kwikstaart, en Goudvink kunnen we niet meer tot de regelmatige broedvogels van dit gebied rekenen en een aantal andere soorten nam in aantal af. Een mede-oorzaak hiervan zou kunnen liggen in de toegenomen menselijke activiteit in het gebied. Massale snoei- en rooipartijen alsmede de grotere aantallen wandelaars zijn hiervoor verantwoordelijk. Natuurlijk moeten we ook denken aan niet direct zichtbare biotoopsveranderingen die niet alleen hier, maar in de hele Kempen een belangrijke rol kunnen spelen in de afname van broedvogelpopulaties.

Niet-broedvogels.

Buiten het broedseizoen vinden we beduidend minder vogelleven in de Biezegoren, uitgezonderd een enkele piek. Zo'n piek is er bijvoorbeeld als 'n broekbosje als Spreeuwen-slaapplaats uitverkoren is of als honderden Sijzen op de Elzenproppen neer strijken. Elk najaar is er ook een Ringmussen-slaapplaats in Wilgen- en Bramenstruweel, waar ik maximaal 140 exemplaren telde in 1981. Door middel van de bekenstellingen heb ik een aardig beeld van de vaste wintergasten in het gebied kunnen vormen. Buizerden bevinden zich meestal met 3 tot 4 ex. in het gebied en vaak worden ook Sperwer en Torenavalk waargenomen. Verder noem ik als belangrijkste: Blauwe Reiger, Dodaars, Wilde eend, IJsvogel, Kramsvogel en Koperwiek. In het broedseizoen komen vele vogels die in de omgeving broed(d)en in het gebied fourageren zoals Buizerd, Wespendif, Sperwer, Wulp, Zwarte Specht, Huiswaluw en Gierzwaluw. In de droge zomer van 1976 bevonden zich zelfs regelmatig groepjes Zwarte Sterns in het gebied, waarschijnlijk afkomstig van de Landschotse heide.

Nawoord.

Ongetwijfeld zijn er in de Kempen meer rijke vogelgebiedjes zonder beschermde status te vinden dan de Biezegoren. Helaas ontbreekt ons vaak voldoende kennis hiervan. Ook de gegevens over de Biezegoren die op inventarisatiewerk berusten zijn alweer sterk verouderd en zouden in elk geval voor de belangrijkste soorten hernieuwd moeten worden. Een interessante uitdaging voor vogelaars die zich vervelen.

Ik hoop met de verouderde voorraad gegevens en mijn indrukken van de huidige situatie een redelijk beeld gegeven te hebben van de vogelbevolking van de Biezegoren. Een onbekend gebied met grote landschappelijke waarde, wat in feite te beschouwen is als een uitloper van het grote natuurgebied "De Utrecht - Beerse Broek - Landschotse heide.

Marco Bakermans.

VOOR U GELEZEN

JAN WOUTERS

In Ardea no.1 van 1985 staat een artikel over de verschuiving van het broedseizoen bij weidevogels in de laatste decennia. Deze studie is begonnen naar aanleiding van de vraag wat de invloed is van het eierrapen op de populatie van de Kievit. Er zijn geen direkt bruikbare historische gegevens beschikbaar over de timing van het broedseizoen. Daarom is gebruik gemaakt van de data waarop nestjongen van weidevogels zijn geringd. Daarvan zijn gegevens beschikbaar sinds 1911. Natuurlijk hoeft een verschuiving in gemiddelde ringdatum niet persé alleen veroorzaakt te worden door een verschuiving van het broedseizoen maar kan ook optreden door veranderingen in broedsucces, sterfte of ringersgedrag. Toch zal een verschuiving van de gemiddelde legdatum ook de gemiddelde ringdatum sterk beïnvloeden, waarschijnlijk meer dan de andere veranderingen.

Bij alle soorten weidevogels: Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur, Kempphaan en Watersnip worden de jongen nu een tot twee weken eerder geringd (gemiddeld) dan in het begin van het ringwerk. Dit geldt niet voor de Scholeksters van Zeeland en de Waddeneilanden en voor de Kievit in Friesland. Bij de laatste is er een invloed zichtbaar van het eierrapen waardoor het kuikenringseizoen duidelijk verkort wordt en de vervroeging van het broedseizoen wordt tegengewerkt. De kust Scholeksters hebben geen last van agrarische activiteiten en worden daarom niet gedwongen om vroeger te beginnen.

Er zijn twee mogelijke oorzaken voor de geconstateerde vervroeging van het broedseizoen. Dat is: 1. het warmer worden van het Europese klimaat en 2. een toename van landbouwkundige maatregelen met ontwatering en toenemende stikstofbemesting; beide zouden kunnen leiden tot een vervroeging van het tijdstip waarop de voedselsituatie gunstig wordt. Een warmer worden van het voorjaar gedurende de laatste tientallen jaren is niet aantoonbaar. Wel blijkt dat door de toegenomen bemesting ongeveer twee weken vroeger gemaaid en beweid kan worden dan aan het begin van de eeuw. De oorzaak van de verschuiving van het broedseizoen lijkt dus in de landbouw te zitten. (zie ook de Scholeksters van de kust).

Het mechanisme waardoor de verschuiving optreedt, kan zowel de verbetering van de voedselsituatie zijn, wat tot vroegere eileg kan leiden, als verhoging van het broedsucces bij vroege broeders doordat er vroeg in het seizoen nog weinig verstoring door agrarische activiteiten optreedt. Er is echter weer een grens aan het vroeg broeden nl. het nadeel van toenemende predatiedruk als de vegetatie nog kort is. Overigens kan het mechanisme van het verhoogd broedsucces alleen werken als het tijdstip waarop met de eileg begonnen wordt (gedeeltelijk) erfelijk bepaald wordt. Dan zullen de nakomelingen van vroege broeders ook weer vroeg gaan broeden. Het lijkt er wel op dat dit zo is. Het is nl. aangetoond dat de Grutto's tegenwoordig vroeger terugkeren uit hun winterkwartieren dan eerst. Dit is een erfelijk bepaalde zaak, want daar in Afrika kunnen die Grutto's niet zien dat de boeren hier het gras vroeger aan het groeien krijgen door een stevige stikstofgift.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN IN DE KEMPEN 1985

HENK HENDRIKS

Dit overzicht omvat soorten die in opvallende aantallen werden gezien, soorten die in het binnenland vrij zelden worden waargenomen, soorten die sowieso zeldzaam zijn alsmede enkele broedvogelsoorten.

Georde Fuut.- Dit jaar kwamen 19 paar tot broeden in de Kempen en wel Flaes 5 paar, Goorven 11 paar, westen van Goorven nog 3 paar. Er waren minstens 36 juv., waarvan zeker ong. 25 exx. groot geworden zijn.

- 13 jan. 1 ex. op de Groote Beerse, Casteren.
- 6 april 1 ex. Ploegstraat, Acht.
- 21 april en 25 juli 1 ex. Malpie.
- 11 mei 2 exx. Ringselven, B. Dorplein.
- 16 juli 1 ex. Reuselse Moeren.
- 9 sept. 1 ex. De Hees.

Kuifduiker.- Van 20 april - 5 mei 1 ex. in zomerkleed op het Goorven.

Roodhalsfuut. - Op 4, 9 en 15 sept. 1 ex. De Hees. Op 2 en 3 sept. hier 2 exx. Het betrof een adult ex. in winterkleed en 1 juv. ex.

Fuut.- Op 26 juli 1 ex. Cartier. Zeldzame waarneming voor het gebied.

- Op 14 sept. 24 exx. Ploegstraat, Acht.
- Dit jaar voor het eerst in 21 jaar weer 1 zeker en 1 waarschijnlijk broedgeval op het Goor en Flaes.

Aalscholver.- Op 26 maart 12 exx. overvliegend Reusel in n. west. richting.

- Op 23 maart 3 exx. Grote Heide en 8 exx. op Soerendonk's Goor.
- 19 april 1 ex. Beuven.
- Op 24 april 1 ex. Goorven.
- Op 8 mei 2 exx. overvliegend Putberg.
- Op 11 mei 1 ex. Ringselven. Op 20 aug. hier 4 exx.
- Op 27 juli 1 juv. ex. Ekkersweijer.
- Op 7 sept. 2 exx. Valkenswaardse visvijvers.

Blauwe Reiger.- Op 2 oktober, toen er nog slechts een klein laagje water in het Beuven stond en het bijzonder gemakkelijk was voor de reigers om een "visje" te verschalken hier 59 exx.

Grote Zilverreiger.- Op 1 sept. 1 ex. Ringselven. Van 2 sept. tot 26 okt. zat er 1 ex. Waterringen bij Postel.

Koereiger.- Op 7 sept. 1 ex. Valkenswaardse Visvijvers.

Flamingo.- Op 26 aug. 1 ex. Ekkersweijer.

Ooievaar.- Dit jaar slechts 1 waarneming. Op 15 juli 1 ex. Postakkers, Eersel.

Kolgans. Op 4 jan. 54 exx. overtrekkend Reusel.

- Op 9 maart 34 exx. overvliegend Hoogeloon.

Brandgans.- Dit jaar geregeld B. Dorplein. Gemengd broedgeval met Grauwe Gans. Resultaat hiervan 5 pulli waarvan er 1 is grootgeworden.

Bergeend.- Op 11 mei 3 exx.Loozerhei.

- Op 17 mei 5 exx.Goorven.

- Op 15 juni 2 exx.Goorven.

- Op 1 sept. 1 ex.Loozerhei.

Dit jaar geen broedgeval in de Kempen.

- Op 12 dec. 1 adult Soerendonk.

Casarca.- Gedurende de maand april geregeld 2 exx.Soerendonk.

Nijlgans.- In het voorjaar regelmatig 2 exx.IJzeren Man,ⁱⁱGeldrop.

- Op 5 jan. 2 exx.Ploegstraat.

- Op 13 april 1 ex.Wantelreven.

Smient.- Op 3 febr. 4 exx.Goorven.

- Op 2 maart 1 man.Hanevoet.

- Op 20 april 5 man. en 1 vr.Goorven.

- Op 16 dec. 3 exx.De Hees.

Krakeend.- Op 18 sept. ong. 100 exx.op het Beuven.

Zomertaling.- Op 16 april 2 paartjes op het Beuven.

- Op 17 april 1 man.Reuselse Moeren.

- Op 21 april en 27 mei 1 man.Ringselven.

- Op 19 mei 1 man.Grafven,Strabrecht.

- Op 11 mei 3 man.en 1 vr. Ringselven.

- Op 23 mei 1 man. en 2 vr.op de Tongelreep.

- Op 6 juli 1 paar op het Withollandven,Landschot.

Pijlstaart. - 3 febr. 3 man.en 1 vr. Goorven.

- 2 maart 1 man.Hanevoet.

- 8 maart 1 man.Reuselse Moeren.

- 14 maart 4 exx.Beuven.

- 16 maart 1 man. en 3 vr.op het Goorven.

- 23 maart maar liefst 17 exx.Ringselven.

- 6 april 1 paar op het Kromven,Landschot.

- 16 april 1 paar Beuven.

Krooneend. - Op 11 mei 1 paartje op het Zuidven,Valkenswaardse Visvijvers.

- Op 16 juni 1 man.Beuven.

Tafeleend. - Op 6 jan 167 exx.Ekkersweijer.

Eidereend.- Op 19 okt. 1 geheel uitgekleurd man.Ekkersweijer.

Zwarte Zeeëend.- Op 16 april 3 man.en 1 vr.op het Beuven.

Grote Zeeëend.- Op 24 nov.3 exx.op De Hees.Toen al enkele dagen aanwezig.

Brilduiker. - De grootste groep was die van 12 exx.op 7 dec.op De Hees.

Nonnetje.- 24 jan. 1 vr.Hulsterbroek.

- 3 febr. 1 vr.op het Goorven.

- 28 febr. 2 exx.Ploegstraat,Acht.

- 2 maart 1 vr.Hanevoet.

- 4 maart 2 exx.Beuven.

- 9 maart 1 man. en 4 vr. Keijenhurk en 3 vr. op plas bij Berkven,
Landschotse ⁱⁱeide.

- 21 maart 1 paartje Hulsterbroek, op de Kleine Dommel,^Geldrop.

- 24 maart 2 exx.Soerendonks Goor.

- 30 dec. 5 vr.op de Karpendonk.

Grote Zaagbek.- Op 9 maart 1 man.Keijenhurk.

- Op 9 maart 1 man.De Dommel,traject 2.

Toppereend. - Op 24 en 26 okt. 2 vr. De Hees. Op 9 nov. hier 3 vr.

Kleine Zwaan. - Op 3 nov. 2 exx. De Hees.

Visarend. - Op 6 april 1 ex. Goorven.

- Op 20 april 1 ex. Landschotse Heide.
- Op 6 mei 1 ex. jagend boven Flaes. 1 ex. boven Beuven.
- Gedurende de maand aug. regelmatig 1 ex. Strabrecht.
- Op 25 aug. 1 ex. Loozerhei, B. Dorplein.
- Op 7 sept. 1 ex. Valkenswaardse Visvijvers.

Rode Wouw. - Op 19 jan. 1 ex. langs het Eindhovens Kanaal, Collse Zegge. Dit ex. was de gehele middeg aanwezig. Ging regelmatig in bomen zitten. Dit heeft waarschijnlijk langere tijd hier rondgezworven. Op 24 maart hier nog gezien.

- Op 4 maart 1 ex. boven het centrum van Eersel.
- Op 6 mei 1 ex. jagend langs het Goorven.
- Op 12 sept. 1 ex. Strabrecht.
- Van 27 aug. - 8 sept. 1 ex. pleisterend Reuselse Moeren.

Zwarte Wouw. - Dit jaar slechts 1 waarneming. Op 23 maart 1 adult ex. Oirschotse Hei.

Buizerd. - Op 19 okt. 30 exx. Strabrecht.

- Op 29 nov. 15 exx. in 2 groepen thermiekend, Goorven.

Ruigpootbuizerd. - Dit jaar weer enkele waarnemingen.

- Half febr. 1 ex. over Striyp, Eindhoven.
- 23 febr. 1 ex. Duizel.
- 9 maart 1 ex. omgeving Scherpven, Landschot.

Wespendief. - Op 6 mei 1 ex. Reuselse Moeren.

- Op 15 mei 1 ex. Oirschotse Heide.
- Op 26 mei 2 exx. Cartierheide. 1 ex. overvliegend Strabrecht.
- Op 31 mei 1 ex. Valkenswaard.
- Op 15 juni 1 ex. BeersBroek.
- Op 25 juli 2 exx. Ringselvennen.
- Op 3 aug. 3 exx. Bergeijk.
- Op 23 aug. 1 ex. Grijze Steen.
- Op 1 sept. 1 ex. Bpperheide, 6 sept. 1 ex. Hapert en 14 sept. 2 exx. Soerendonks Goor.

Slechtvalk. - Op 27 jan 2 vr. Starven, Strabrecht.

- Op 16 april 1 vr. Beuven.

Smelleken. - Op 1 jan. 1 man. Postakkers, Eersel.

- Op 19 jan. 1 man. Klotvennen, Groote Heide.
- Op 27 jan. 1 man. sportveld, Duizel.
- Op 2 okt. 3 exx. en op 6 okt. 1 ex. Strabrecht. Op 19 okt. hier 1 vr.
- Op 11 nov. 1 vr. Landschotse Heide.
- Op 30 dec. 1 vr. Neterselse Hei.

Korhoen. - Op 23 febr. 2 bolderende mann. en 1 vr. op Strabrecht.

- In het voorjaar 4 mann. Landschot.
- Op 11 mei 5 man. Oirschotse Heide.

Kraanvogel. - Op 22 maart 12 exx. Reusel.

- Op 4 nov. 4 exx. Oostelbeers.
- Op 17 nov. 15 exx. Rielse Dijk, Geldrop.
- Op 1 dec. 2 exx. pleisterend Cartier Heide.

Porseleinhoen. - 31 maart - 3 april 1 ex. Zwartven.
- Vanaf 11 mei in de maand mei aanwezig, Collise Zegge.
- Op 1 juni 1 roepend ex. Cartier.
- Op 16 juni 1 ex. roepend Beuven.
- Op 4 okt. 1 ex. gezien aan de rand van het Beuven.

Kleinst Waterhoen. - Eind mei zou er bij het Soerendonks Goor 1 roepend ex. aanwezig zijn geweest. Er zijn helaas geen bandopname's van gemaakt. Het Kleinst Waterhoen geluid is een enorm moeilijk te herkennen geluid, tussen de volop actieve Groene Kikkers.

Kwartel. - 29 mei 1 roepend ex. de Weijs, Hapert.
- 4 april 1 ex. visvijvers, Bladel.

Scholekster. - Op 29 maart 50 exx. Ekkersweijs.
- Op 4 april 43 exx. Loozerhei, B. Dorplein.

Kluut. - Op 11 mei 2 exx. en op 27 mei 3 exx. Loozerhei, B. Dorplein.
- Op 6 okt. 1 ex. Beuven.

Bontbekplevier. - Op 11 mei 2 exx. Loozerhei, B. Dorplein.
- Op 10 okt. max. 4 exx. Beuven. De gehele maand okt. 1-4 exx. aanwezig.

Kleine Plevier. - Op 3 april 3 exx. Ekkersweijs. Er werd die dag gebaltst op een nabij gelegen mafsakker. Geen bevestigd broedgeval.
- Dit jaar 20 exx. wvargenomen Loozerhei, B. Dorplein. op 20-8.
- Op 3 aug. 1 ex. De Hees.

Goudplevier. - Op 9 maart 1 ex. langs de Kleine A.
- Op 23 sept. 1 ex. Reuselse Moeren, overtrekkend tussen Kieviten.

Zilverplevier. - Op 11 mei 3 exx. Loozerhei B. Dorplein.
- Op 29 sept. 3 exx. Kromven, Landschot.
- Oktober aanwezig op het drooggeval Beuven. Maximale aantal was 5p 5 okt. 12 exx.

Steenloper. - 21 april 1 ex. en op 11 mei 2 exx. in zomerkleed, Loozerhei, B. Dorplein.
- 8 sept. 1 ex. winterkleed De Hees.

Krombekstrandloper. - Maximaal 5 exx. op 5 okt. Beuven. Op 20 aug. 1 ex. Loozerhei.

Bonte Strandloper. - Op 11 mei 2 exx. Loozerhei, B. Dorplein.
- Op 12 aug. 2 exx. Landschot.
- Op 29 sept. 1 ex. Kromven, Landschot.
- De gehele maand oktober aanwezig op het drooggeval Beuven. Het maximale aantal was 40 exx. op 10 okt.

Temminck's Strandloper. Dit jaar maar liefst 2 waarnemingen van deze in ons gebied zeldzame soort.
- Op 8 aug. 1 ex. Withollandven, Landschot.
- Op 28 aug. 1 ex. adult Loozerhei.

Kleine Strandloper. - Maximum van 9 exx. op 12 okt. op het Beuven.

Kanoetstrandloper. - Op 4 okt. 2 exx. en op 5 en 6 okt. 1 ex. Beuven.

Drieteenstrandloper. - Op 11 mei en op 14, 16 sept. 1 ex. Loozerhei, B. Dorplein.

Watersnip. - Op 1 okt. ong. 75 exx. Beuven.

Zwarte Ruiter.- Op 11 mei 12 exx.Loozerhei.

Groenpootruiter. - Op 11 mei 17 exx.Loozerhei.

Oeverloper.- Op 21 juli 9 exx.Ekkersweijer.Op 20 aug. 30 exx.Loozerhei,B.Dorplein.
- Op 23 sept. 7 exx.De Hees.

Kemphaan.- Op 6 april 12 exx.Goorven.Op 5 mei hier 2 exx.
- Op 11 mei 32 exx.Loozerhei,Die dag werd ook balts waargenomen.
- Op 15 juni 2 exx,Spreeuwelse hei.
- Op 15 juli 1 man,Kromven,Landschot.
- Op 12 okt. 1 ex.Beuven.

Regenwulp.Behalve op de vaste pleister en doortrekplaats bij de Keijenhurk werden Regenwulpen gezien op de volgende plaatsen:

- 13 april 3 exx.Wintelreven.
- 30 april 1 ex.Cartier.
- 24 juli 3 exx.Cartier en 2 exx,over Hapert.
- 13 sept. 3 exx.Cartier.

Grutto.In de zomermaanden vooral juli komen jaarlijks grote aantallen Grutto's naar de verzamelplaats bij het Kromven,Landschot.Het gaat hier meestal om aantallen tussen de 400 en 600.Uitzonderlijk is daarom de waarneming van maar liefst 900 Grutto's op 9 maart.

Verder: - 1 maart ong. 50 exx.Budel.
- 9 maart 80 - 90 bij Kleine Beerse.

Bokje.- In jan.regelmatig 1 ex.Hulsterbroek,Geldrop.
- 11 en 13 jan. 1 ex.Grijze Steen.
- 24 april 1 ex.Spreeuwse Hei.

Dwergmeeuw. Veel waarnemingen dit jaar.
- Op 20 april 2 exx.Goorven.
- Op 21 april 11 exx.Loozerhei.
- Op 24 april 1 ex.Flaes.
- Op 8 mei 1 adult en 2 eerste zomer Loozerhei.
- Op 11 mei 8 exx.Loozerhei.
- Op 17 mei 2 exx.Goorven.
- Op 27 mei 2 exx.Loozerhei.
- Op 3 juni 2 juv.exx.Keijenhurk.
- Op 1 sept. 1 ex.Loozerhei.

Zwartkopmeeuw.- Op 21 april 4 exx.B.Dorplein.
- Van 5 mei tot 17 juli 2 exx.Goorven.
- Op 19 april 1 adult en 1 tweede zomer ir.Mettropweg.
- Op 11 mei 5 adulte exx.B.Dorplein.Op 25 mei zelfs 6 exx.
- Op 8 juni 2 adulte exx. en 1 juv.ex. B.Dorplein.

Grote Mantelmeeuw.- Op 6 mei 1 juv. ex.Goorven,Zeldzame waarneming in de Kempen.

Visdief.- Op 11 mei 5 exx.Loozerhei.Er broeden hier nog jaarlijks enkele parem.
Dit jaar op het fabrieksterrein.
- Op 25 juli 2 exx.Ringselven en 13 exx.Loozerhei.
- 1 sept. 2 exx.Ringselven.
- Op 13 okt. 1 ex.Beuven.

Zwarte Stern.- Dit jaar 12 - 14 broedparen Landschotse Heide.
- Op 6 mei 33 exx.Goorven en 25 exx.op het Kromven.
- Op 11 mei 27 exx.Soerendonks Goor en 18 exx.Loozerheide.

Velduil. - Op 7 jan. 1 ex. Neterselse Heide.
- Op 5 mei 1 ex. jagend Cartierhei.

Gierzwaluw. - Op 4 aug. 1 groep van ong. 550 exx. jagend boven de Landschotse Heide. Ook nog een groep van ong. 125 exx. hoog overtrekkend.

IJsvogel. Deze soort heeft gedurende de afgelopen strenge winter weer een flinke klap gekregen. Dit jaar slechts 1 zeker broedgeval. Een broedgeval Valkenswaardse Visvijvers. Op 7 en 14 sept. adult en juv. ex. gezien.

Overige waarnemingen:

- In jan. geregeld 1 ex. Hulsterbroek.
- Begin april 1 ex. Bergeijkse Visvijvers.
- Op 19 aug. 1 ex. Hulsterbroek, Geldrop.
- Op 30 sept. 1 ex. Reuselse Moeren.
- Op 8 nov. 1 ex. Welleseind, Lage Mierde.
- Op 30 en 31 dec. 1 ex. Enode, Nuenen.

Hop. - Op 15 mei 1 ex. Beers Broek.

- Zeer bijzonder was ook de waarneming van een Hop van 1 tot 8 dec. bij De Hees.

Kleine Bonte Specht. - Op 5 maart 1 ex. Genoenhuis, Geldrop.
- Op 18 maart 1 ex. Visvijvers Driebruggen.
- Op 24 maart 1 ex. Collse Zegge.
- Op 6 april en 5 mei 1 ex. Hertgang, Landgoed De Utrecht.
- Op 8 april 1 paar Hulsterbroek, Geldrop.
- Op 25 mei 1 ex. Beers Broek.
- Op 4 juni 1 ex. Kasteelbos Geldrop.

Draaihals. - Op 12 okt. 1 ex. in een tuin in Eersel.

Roodkeelpieper. - Op 19 okt. werd op het drooggevalen Beuven tussen de vele Graspiepers een Roodkeelpieper opgestoten. Dit is een naar Nederlandse begrippen zeldzame waarneming. Dit najaar werden er nog op 2 andere plaatsen Roodkeelpiepers opgemerkt. Zeker in het najaar, als nog maar enkele exx. een ietwat rossige keel hebben, is het zeer kenmerkende geluid van de Roodkeelpieper die opgestoten wordt van doorslaggevende betekenis om de soort op te merken. Voor zover mij bekend is dit de eerste waarneming voor de Kempen.

Waterpieper. - In okt. regelmatig enkele exx. Beuven.
- 3 nov. 1 ex. Cartier.
- 22 nov. 1-2 exx. De Hees.
- 7 dec. 1 ex. Hulsterbroek.
- 2 febr. 7 exx. Postelse Dijk.

Duinpieper. - Dit jaar minstens 2 broedgevallen B. Dorplein. De afgelopen jaren hebben hier steeds 1 - 3 paren gebroed.
- Op 21 sept. 2 juv. exx. Strabrecht tussen Graspiepers.
- Op 21 sept. 1 ex. tussen Graspiepers Spreeuwse Hei.

Engelse Gele Kwikstaart. - Op 3 april 1 man. Klotputten zuid-westen van Eindhoven.

Op 24 april 1963 werd er ook 1 ex. gezien bij Eindhoven. (V.E. ve c.s.)

Waterrietzanger. - Op 9 sept. 1 juv. ex. Soerendonks Goor.

Rietzanger. - Op 11 mei 1 zingend ex. B. Dorplein.

IS DIT DE ENIGE WAARNEMING VAN RIETZANGER ???
NEE, op 6 mei 1 ex. Beuven en april zangpost Cartier.

Snor.- Dit jaar 3 zangposten Budel en op 6 mei 1 zangpost Beuven.

Waaierstaarrietzanger. Na de Roodkeelpieper is dit de tweede bijzondere waarneming die werd gedaan bij het Beuven.

Op 5 oktober, ik ging toen samen met mijn broer Joep naar de steltlopers kijken aan de achterkant van het Beuven. Op een bepaald moment komt er een fanatiek roepende Waaierstaarrietzanger aanvliegen die voor ons in het riet ploft. Na enkele minuten kwam de vogel omhoog de lucht in en stond luid zingend voor ons in de lucht te dansen. Met de zon van achteren hebben we het beest werkelijk schitterend kunnen bekijken. Even later vloog de vogel in westelijke richting weg. De volgende dag werd de vogel nog wel heel even gehoord maar niet meer gezien. Buiten de 2-3 paren die al jaren in het verdronken land van Saafinghe broeden is dit de enige waarneming in Nederland dit jaar. En voor zover mij bekend de eerste waarneming van deze soort in de Kempen.

Baardgrasmus. Op 10 juni werd een mannetje waargenomen bij het Oudmeer in Son. Ook dit is een nieuwe soort voor de Kempen. Zie Roodborsttapuit nov.85 jaargang 4 nr.3.

Bonte Vliegenvanger. - In het voorjaar meerdere malen zangposten Knegsel en de Elburglaan, Eindhoven.
- 12 mei 1 ex. Duizels Hof.
- 4 mei 5 exx. Westerhoven. Die dag zangpost de Stevert.
- 15 mei 1 ex. Aarlese Heide,
- 21 aug. 2 exx. Hulsterbroek.
- 4 sept. 1 ex. Collse Zegge.

Blauwborst.- OP 27 mei 1 man. Cartier.
- Voorjaar 1 zangpost Collse Zegge.
- Voorjaar 1 """""""" Ekkersrijt.

Beflijster.- Op 20 april 1 ex. Landschotse Heide.

Glanskop.- Dit jaar een geslaagd broedgeval in de Hertgang, Landgoed de Utrecht. Zie Roodborsttapuit nov.85, jaargang 4 nr.3.

Waterspreeuw. - Op 10 november 1 ex. in schutssluis, Kleine Dommel tussen Geldrop en Heeze. Dit is de vijfde waarneming voor de Kempen en de vierde in november.

Geelgors. - Op 6 nov.45 exx. Papenakkers, Hulsel.

Sneeuwgorz.- Op 23 nov. 2 exx. waaronder 1 man. winterkleed Maayerheide, Bergeijk.

Keep. - Op 6 jan. werd er een mann. gevangen te Eindhoven. Deze was als eerstejaars mann. geringd op 17-juli 1984 in Lappmark, Zweden. Dit is een afstand van 1724 km.
- Gedurende de maand mei 1 zingend ex. T.H. Eindhoven.
- Van 29 april tot 5 juni werd ook een vrouwtje gezien op deze plek.

Putter. - 11 jan 2 exx. Landschot.
- 27 jan. 1 ex. Eersel en 1 ex. Rythovius college.
- 6 april 1 ex. Broekelingem.
- 9 en 11 mei 1 ex. Ringselven. Op 9 mei 1 ex. Hapert.
- 6 okt. 15 exx. Cartier.
- 11 okt. nog 4 exx. Cartier en op 20 okt. 1 ex.
- 23 okt. 6 exx. Hulsterbroek.
- 3 nov. 1 ex. Reusel.

Goudvink.- Op 21 jan. paartje Hulsterbroek.
- Op 26 okt. 3 exx. Reusel.

Appelvink. - Op 16 maart 6 exx. Striyp, Eindhoven.
- Op 25 juni kwam 1 ex. luid roepend over de Dommel, Hulsterbroek gevlogen. Dit leek verdacht veel op voedselvlucht. De roep van de vogel was geheel anders als de normale "Tsjik" vluchtroep.
- Op 13 okt. 1 ex. overvliegend Hulsterbroek.
- Op 16 okt. 1 ex. De Hurk, Eindhoven.
- Op 23 dec. 1 ex. Collse Zegge.

Frater. Begin februari 3 exx. geregeld waargenomen Woensel, Eindhoven.

Barmsijs. Jan. en febr. regelmatig kleine groepjes Woensel, Eindhoven.
- 5 okt. 2 exx. Strabrecht.
- 19 okt. 1 ex. Hulsterbroek.

Europese Kanarie. - Op 15 april 1 zingend ex. Reusel. Op 23 april hier een paartje.
- Op 5 en 6 juni en op 10 juni 1 zingend mann. kasteelbos Geldr op.
- Op 11 okt. 1 ex. en op 17 okt. 4 exx. De Hurk, Eindhoven.
Deze vogels fourageerde op melde. 2 van de 4 waren onvolwassen exx. en lastig als Eur. Kan. te herkennen, en werden aanvankelijk op enige afstand, aangezien voor onvolwassen Kneu. Opvallend echter 2 dwarsbandjes in vleugel, (Kneu maar 1), gering formaat, "stomp" kopje en pas in de vlucht geel stuitje
- Op 17 en 23 okt. 1 ex. Hulsterbroek.

Kruisbek. - Op 7 sept. 2 vr. Grote Cirkel.
- Op 7 okt. 5 exx. De Velden, Eersel.
- Op 5 okt. 6 exx. overvliegend Cartier. Op 11, 12 en 20 okt. 1, 1 en 2 exx. op Cartier.
- Op 15 okt. 1 ex. overvliegend Collse Zegge.
- Op 9 nov. 1 ex. Hapert.

Notekraker. - Op 20 okt. 1 ex. in bos achter het Beuven.
- Op 22 okt. 1 ex. Collse Zegge.
- Er zouden eind Oktober 2-3 exx. waargenomen zijn op de Strabrechtse Heide.

Nog enkele nagekomen waarnemingen:

Purperreiger. - Op 20 aug. 1 juv. ex. Ringselven, Budel.

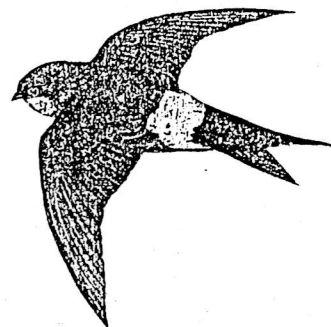
Harlekijneend. - Gedurende demaand jan. een paartje waterreservoirs bij Zinkfabriek, Budel.

Scholekster. Dit jaar 2 winterwaarnemingen. 22 dec. 1 ex. Goor. dec. 1-2 exx. E-3 strand.
Rest mij nog iedereen te bedanken, die door het inzenden van hun waarnemingen dit overzicht mogelijk maakten.

Tot volgend jaar

Henk Hendriks.

TELFORMLIER HUISZWALUW

STAD/DORP/KOLONIE:

TELDATUM :

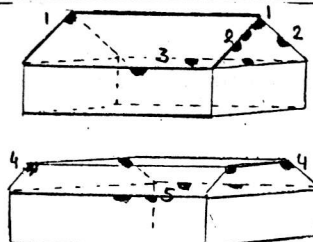
TELLER(S) :

STRAAT/LOKATIE	Nest hoogte in m.	Huis- nr.	Nestexpositie					Totaal	Bezette nesten		BIJZONDERHEDEN*	
			Noord	Oost	Zuid	West	Oud		Nieuw	Nest- lokatie	boven raam	deur

*Te tellen: eind juli - begin augustus
 Te Tellen: succesvolle nesten = in/uit
 vliegen ad., jongen aanwezig -
 uitwerpselen
 muur/bodem

Daklijst : hout/metaal/kunststof/
 wit/bruin/naturel

'Gekraakte' nesten door Huismus stuks
 Milieu n0teer op achterzijde

NESTLOKATIE

geef aan in
 hoofdzaken waar
 de nesten zich
 bevinden

TOELICHTING TELFORMULIER HUISZWALUW

Om in het veld de gegevens vlot te kunnen noteren en naderhand deze beter te kunnen verwerken is dit uniforme telformulier ontstaan.

Wijze van tellen:

Het is raadzaam om bij het tellen van succesvolle Huiszwaluwnesten in een dorp of stad een stadsplattegrond te gebruiken, systematisch kun je de straten afrijden.

Kijk ook aan de achterzijde van de huizen.

De beste telperiode valt van 15 juli tot 15 augustus. Een telling in deze periode is voldoende (voorkeur eerste week van augustus).

Wil je 2 x tellen dan 2e/3e week van juli - 2e telling in 4e week van juli, 1e week van augustus (tussen 1e en 2e telling moet 2 weken zitten i.v.m. eventuele dubbeltellingen).

Hoogte

Een aanvullend gegeven is het bepalen van de hoogte vanaf de begane grond tot het nest, geschat in meters.

Nestekspositie

Bepaal de windrichting op Noord-, Oost-, Zuid- of Westzijden van de nestplaats.

Oud-/Nieuwe nesten

Voorals er voor de eerste maal in een dorp of stad wordt geteld is het leuk om ook een indruk te geven of er veel of weinig oude en versleten nestplaatsen aanwezig zijn, dit geeft enigszins een indruk of er in voorgaande jaren ook Huiszwaluwen aanwezig waren.

Oude "niet bezette" nesten zijn te herkennen aan hun lichte kleur, vaak afgebrokkeld of alleen de rand is nog maar zichtbaar.

Nieuwe, versgebouwde nesten zijn donker gekleurd, geheel gaaf afgebouwd, vaak nemen de zwaluwen het volgend jaar hetzelfde nest, dit wordt dan hersteld of bijgebouwd (plekken licht en donker) =

meer dan 50% licht van kleur is oud nest

meer dan 50% donker van kleur is nieuw nest

BIJZONDERHEDEN

Nestlokatie

Interessant is het om in hoofdzaak aan te geven of de nesten aan de kopse zijde(n), of lange zijde(n) van het huis (of gebouw), gebouwd zijn. Geef dit aan volgens de cijfers 1 t/m 5.

Nestlokatie boven ramen/deuren

Wellicht zijn meer gegevens nodig of Huiszwaluwen hun nesten boven ramen en deuren bouwen. Misschien is er een voorkeur. Niets noteren = blinde muur.

Dit is vooral belangrijk voor de bewoner van het huis; Algemene beheersmaatregel 'nestplank' (zie brochure voor f. 2,-- van Stichting M. Alternatief i.s.m. VWG de Kempen).

Daklijst

Van belang is te noteren (te omcirkelen) tegen wat voor daklijst het nest is gebouwd. Ook kleur vermelden.

'Gekraakte' of in beslag genomen nesten door o.a. Huismus etc. vermelden in aantallen.

Milieu

Van groot belang is, eventuele veranderingen in de omgeving van het nest, nestplaatsen of de kolonie te noteren. b.v. mensen steken de nesten ieder jaar eraf, pas geschilderd, nieuwbouw met geschikte daklijsten in de omgeving, parken of beplantingen verdwenen of aangelegd, water in nabijheid (parkvijvers, sloten, beken, rivieren) aanwezig.

VERMELD E.E.A. OP ACHTERZIJDE VAN HET TELFORMULIER.

SAMENVATTEND

Mocht de hoeveelheid van het noteren van de gegevens te veel (zijn) of worden dan graag volstaan met: het noteren van de getelde STAD - teldatum - tel(st)(1)er(s) - STRAAT - HUISNUMMER - NESTEXPOSITIE - DAKLIJST (kleur/materiaal).

Formulieren sturen naar VWG de Kempen
STADSVOGELPROJEKTGROEP

WINDRICHTINGSVOORKEUR BIJ DE NESTPLAATSKEUZE VAN DE HUISZWALUW

JACK BOS

Inleiding

De afname gedurende de laatste jaren alsmede de gewoonte van de Huiszwaluw om in losse kolonies aan gebouwen te nestelen, roept de vraag op welke factoren van invloed zijn op de nestplaatskeuze. Eén van deze factoren is mogelijk de windrichting waarin de nesten gesituëerd zijn. Men kan zich namelijk afvragen of Huiszwaluwen bij het maken van een nest een voorkeur aan de dag leggen voor een bepaalde windrichting. Om deze vraag te beantwoorden werden de resultaten geanalyseerd van Huiszwaluwellingen in de Kempen en West-Brabant.

Methode

Het materiaal bestaat uit de resultaten van de Huiszwaluwellingen die zijn uitgevoerd door de vogelwerkgroepen 'De Kempen' en 'West-Brabant', waarvan de deelnemers de windrichtingen hebben genoteerd. In de steden Eindhoven en Breda zijn respectievelijk in de perioden 1982-1985 en 1978-1985 jaarlijks tellingen verricht. In de periode 1984-1985 zijn bovendien in de Kempen respectievelijk 18 en 16 dorpen geteld en in West-Brabant respectievelijk 26 en 25. Voor de methode van tellen wordt verwezen naar Veenhuizen in dit nummer.

De windrichting is genoteerd in vier klassen, namelijk N, O, Z, en W, en heeft betrekking op de gevelzijde van het gebouw waaraan het nest gesituëerd is.

Bij de analyse van de gegevens is uitgegaan van de nulhypothese dat Huiszwaluwen geen enkele voorkeur hebben voor een bepaalde windrichting. Indien de windrichting geen invloed heeft op de nestplaatskeuze, zou men een homogene verdeling verwachten over de vier windrichtingen.

Deze homogeniteit werd statistisch getoetst met behulp van de chi-kwadraattoets (χ^2) met een 5 % eenzijdig significantiegebied.

Resultaten

In totaal zijn 4622 nesten geregistreerd. De verdeling van het aantal Huiszwaluwnesten over de vier windrichtingen is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1. Verdeling van het aantal Huiszwaluwnesten over de vier windrichtingen.

Lokatie	Windrichting				Totaal	χ^2	Afwijking van homogeniteit
	N	O	Z	W			
Eindhoven 1982	43	37	32	28	140	3,60	niet significant
„ 1983	32	39	34	24	129	3,61	„
„ 1984	33	21	19	24	97	4,74	„
„ 1985	17	21	15	11	64	3,24	„
Breda 1978	115	90	56	43	304	42,19	significant ($p < 0,005$)
„ 1979	104	74	49	44	271	33,50	„ „
„ 1980	71	46	41	38	196	13,84	„ „
„ 1981	55	49	37	32	173	7,78	niet significant
„ 1982	47	42	20	31	140	12,40	significant ($p < 0,01$)
„ 1983	27	34	16	26	103	6,39	niet significant
„ 1984	15	15	11	16	57	1,03	„
„ 1985	10	13	10	9	42	0,85	„
De Kempen 1984	147	178	123	134	582	11,65	significant ($p < 0,01$)
„ 1985	84	112	129	66	391	24,31	„ ($p < 0,005$)
West-Brabant 1984	323	310	297	149	1079	73,32	„ „
„ 1985	224	275	208	147	854	39,09	„ „
Totaal	1347	1356	1097	822	4622	165,7	significant ($p < 0,005$)

Uit tabel 1 blijkt voor het totaal aantal nesten dat er een significante afwijking bestaat van een homogene verdeling. De Huiszwaluw heeft dus een voorkeur voor een bepaalde windrichting. De getallen in tabel 1 laten zien dat deze voorkeur de noord- en oostzijde betreft.

De voorkeur komt het meest tot uitdrukking bij de Huiszwaluwen die in dorpen broeden. In Eindhoven werd geen significante voorkeur gevonden. Voor Breda geldt, dat tijdens de afname van het aantal Huiszwaluwen in de loop van de tijd steeds minder sprake is van een voorkeur. Een factor die van invloed kan zijn op de verdeling van de windrichtingen is de ongelijke beschikbaarheid van nestgelegenheden met betrekking tot zowel de ligging als de lengte van de gevels van gebouwen. Dit probleem kan vermeden worden door het verschil tussen de tegenoverliggende windrichtingen met elkaar te vergelijken (Bell 1983). Indien bijvoorbeeld een groep gebouwen of de straten van een wijk overwegend in een bepaalde richting liggen, dan moet de voorkeur het meest tot uitdrukking komen in het verschil tussen de tegenoverliggende zijden van de gebouwen waaraan de nesten zich bevinden. Een overzicht van deze vergelijking wordt weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Vergelijking van het aantal nestplaatsen met tegenoverliggende windrichtingen ten opzichte van elkaar.

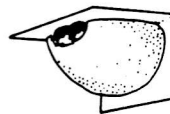
Lokatie	Noord : Zuid		Oost : West	
	χ^2	Verskil	χ^2	Verskil
Eindhoven 1982	1,61	niet significant	1,25	niet significant
" 1983	0,06	"	3,57	"
" 1984	3,77	"	0,20	"
" 1985	0,13	"	3,13	"
Breda 1978	20,36	significant ($p < 0,005$)	16,64	significant ($p < 0,005$)
" 1979	19,77	" "	7,63	" ($p < 0,01$)
" 1980	8,06	" "	0,76	niet significant
" 1981	3,52	niet significant	3,57	"
" 1982	10,88	significant ($p < 0,005$)	1,66	"
" 1983	2,81	niet significant	1,07	"
" 1984	0,62	"	0,03	"
" 1985	0	"	0,73	"
De Kempen 1984	2,13	"	6,21	significant ($p < 0,025$)
" 1985	9,51	significant ($p < 0,005$)	11,81	" ($p < 0,005$)
West-Brabant 1984	1,09	niet significant	56,47	" "
" 1985	0,59	"	38,82	" "
Totaal	25,57	significant ($p < 0,005$)	130,9	significant ($p < 0,005$)

Tabel 2 geeft een kleiner aantal lokaties met een significante afwijking van een homogene verdeling dan tabel 1. In combinatie met de getallen uit tabel 1 blijkt dat de verschillen betrekking hebben op een voorkeur voor respectievelijk de noord- en oostzijde. Voor de noord:zuid-richting blijkt hoofdzakelijk in de eerste teljaren van Breda een significante voorkeur voor de noordzijde. Voor de oost:west-richting blijkt zowel voor de tellingen van Breda als van de Kempen en West-Brabant een significante voorkeur voor de noordzijde. In Eindhoven werd evenals in tabel 1 geen significante voorkeur gevonden.

Discussie

Alvorens de resultaten te bespreken dient vermeld te worden dat bij het opstellen van de nulhypothese ervan uitgegaan is dat de tellers niet selectief te werk zijn gegaan. Indien men bijvoorbeeld alleen bezoeken brengt aan plaatsen waar men Huiszwaluwen verwacht of ieder jaar alleen dezelfde omgeving telt, dan kan dit een vertekend beeld geven.

Uit de resultaten blijkt dat de nesten niet homogeen verdeeld zijn over de verschillende windrichtingen. Het noordoosten heeft een voorkeur. Deze conclusie sluit aan bij enkele andere onderzoekingen met betrekking tot de windrichtingsvoorkeur bij de nestplaatskeuze van de Huiszwaluw. Een overzicht wordt weergegeven in tabel 3.

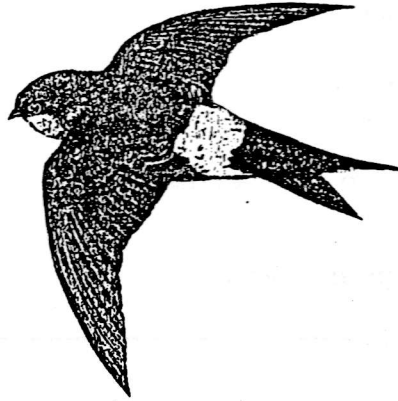

Tabel 3. Literatuur betreffende de windrichtingsvoorkeur bij de nestplaatskeuze van de Huiszwaluw.

Auteur	Lokatie	aantal nesten	Voorkeur
Bell	Derwentside (Engeland) 1981	261	significant voor de noord- en oostzijde
Van den Bossche	Gent (België) 1971	375	significant voor noord-oost en zuid-oost
Devriese	Wemmel (België) 1981	61	significant voor de oost- en zuidzijde
Dieperink	Het Gooi 1979	486	significant voor de noordzijde
Hazevoet	regio Amsterdam 1981	405	significant voor de noord- en oostzijde
Kruysbergen	Alphen 1983	57	niet significant

Uit onderzoeken van o.a. Lind(1960) en Bouldin (1959) is gebleken dat de selectie van nestplaatsen zowel door een groot aantal ecologische factoren als door gedragsfactoren wordt beïnvloed. Tevens bestaat er bij de Huiszwaluw een duidelijke tendens om te nestelen in een situatie, die zorg draagt voor een zo constant mogelijke omgeving en aldus de eieren en jongen beschermt tegen extreme (weers)omstandigheden (Lind 1960). In dit kader past een mogelijke verklaring voor de voorkeur die Huiszwaluwen aan de dag leggen voor het nestelen aan de noordoostzijde van gebouwen. Omdat in Nederland de wind meestal uit het westen waait en de regenrichting zuidwest is, is het begrijpelijk dat de Huiszwaluw de beschermde kant van een gebouw kiest. Door het nest aan de noordoostzijde te plaatsen wordt voorkomen dat de regen door het vlieggat naar binnen waait. De tendens die in de tellingen van Breda tot uitdrukking komt, namelijk dat de voorkeur voor de noordoostzijde steeds minder wordt naarmate de populatiegrootte afneemt, houdt mogelijk verband met het sociale gedrag van Huiszwaluwen.

De vogels neigen naar elkaar toe te trekken en hebben de gewoonte om in losse kolonies te nestelen. Dit zou een aantal paren ertoe kunnen bewegen om geschikte nestplaatsen te laten vallen om zodoende in de buurt te blijven van andere paren. In dit verband is het misschien zinvol om de significantie van kolonies te toetsen. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen welke rol de windrichting speelt ten opzichte van andere voorwaarden die van invloed zijn op de nestplaatskeuze van de Huiszwaluw.

Literatuur

- Bell, C. (1983): Factors influencing nest-site selection in House Martins. *Bird Study* 30: 233-237.
- Bouldin, L.E. (1959): Survey of House Martin colonies in East Lancashire. *Brit. Birds* 52: 141-149.
- Bossche, L. Van den (1972): Bijdrage tot de ecologie van de Huiszwaluw. Proefschrift Rijksuniversiteit Gent.
- Devriese, H. (1982): Huiszwaluwen in Wemmel. *Ornis Flandria* 3 : 121-125.
- Dieperink, P.W. (1980): Huiszwaluwtelling 1979. *De Korhaan* 14(2): 51-56.
- Hazevoet, K. (1983): De huiszwaluwtelling in de regio Amsterdam in 1981 en 1982. *De Graspieper* 3: 8-13.
- Kruysbergen, W. Van (1983): Onderzoek naar Huiszwaluwnesten. *De oude Ley* 5: 22-24.
- Lind, E.A. (1960): Zur Ethologie und Ökologie der Mehlschwalbe *Delichon u. urbica* (L.). *Ann. Zool. Soc. Bot. Fenn. Vanamo* 21(2): 1-123.

Vogelwerkgroep „De Kempen”

Vogelwerkgroep De Kempen (opgericht 1975) is een dynamische werkgroep bestaande uit 52 actieve leden van diverse pluimage. zij beoogt hoofdzakelijk bezig te zijn met vogelstudie en natuureducatie, in het algemeen gericht op de Kempen. Wegens het aftreden van de huidige voorzitter is er binnen het bestuur een vacature ontstaan voor de functie van

Overgenomen uit
Eindhovens Dagblad
30 - 3 - 1986

VOORZITTER

Functie-informatie

De aan te stellen voorzitter wordt belast met de algehele leiding van de werkgroep en wordt in zijn of haar taak bijgestaan door 6 bestuursleden. De vogelwerkgroep is een flexibel georganiseerde werkgroep. Dat betekent dat u in staat moet zijn om snel in te spelen op wisselende omstandigheden. Tot zijn of haar taak behoren onder meer:

- het voorzitten van leden- en bestuursvergaderingen
- planning, bewaking en voortgangscontrole op de werkzaamheden van de diverse commissies
- het namens de vogelwerkgroep opbouwen en onderhouden van zowel contacten met de leden als externe contacten
- het doen vormen van meningen bij de leden over ornithologische zaken alsmede het uitdragen van de door de werkgroep ingenomen standpunten
- het participeren in voorlichtingsactiviteiten.

Functie-eisen

- het initiëren van velerlei, op de doelstelling van de vogelwerkgroep afgestemde, activiteiten
- affiniteit met de specifieke problemen van vogelaars
- een, in verband met de diversiteit in de samenstelling van het ledenbestand, flexibele omgangsstijl
- het bezitten van tact, doorzettingsvermogen en stressbestendigheid in verband met het voorzitten van de maandelijkse ledenvergadering
- overtuigingskracht en het vermogen door zakelijke, inhoudelijke argumenten acceptatie bij de leden te verkrijgen
- kennis van de ornithologie is niet noodzakelijk, u bent echter wel bereid om dit via een interne cursus te leren
- in het bezit van rijbewijs BE, bromfiets of fiets
- minimaal Lagere School-opleiding, zij die kunnen aantonen dat zij een gelijkwaardige opleiding hebben gevolgd worden eveneens uitgenodigd te solliciteren.

Honorering

Geboden wordt een afwisselende functie met veelzijdige en veelsoortige contacten. Bij het goed vervullen van uw functie zult u van de leden een passende waardering krijgen zowel in positieve maar vooral in negatieve zin.

Sollicitatie en informatie

Belangstellenden kunnen zich voor nadere informatie wenden tot de ex-voorzitter M. Manders, Huygenschhof 4 te Veldhoven. Degene die meent, na het voorgaande gelezen te hebben, aan de gestelde eisen te kunnen voldoen, kan er zeker van zijn dat hij of zij aangenomen wordt.

Sollicitaties kunnen uiterlijk, totdat in de vacature is voorzien, ingediend worden bij het secretariaat van de vogelwerkgroep, Lensheuvel 37, 5541 BD Reusel.

OEVERZWALUW—ONDERZOEK

ERNEST VAN ASSELDONK

-OPROEP TOT MEDEWERKING-

In de afgelopen jaren, in elk geval vanaf 1983 is het aantal broedparen van de Oeverzwaluw zeer sterk afgenomen in Nederland. Deze achteruitgang kan met vrij grote zekerheid toegeschreven worden aan de slechte weersomstandigheden in de overwinteringsgebieden, in de sahel zône van Afrika.

Ook in andere Europese landen is deze afneming significant. In Engeland betreft deze afneming ca. 90% van het aantal broedparen in de zestiger jaren. In België werd vastgesteld dat t.o.v. 1983 het aantal broedparen in 1984 met 44% was afgenomen en het aantal kolonies met 50%. Uit Noord Frankrijk komen soortgelijke berichten, terwijl uit Luxemburg gemeld werd dat in 1984 en 1985 vrijwel alle bestaande kolonies onbezet waren en slechts hier en daar nog enkele broedparen aanwezig waren. In Denemarken hadden de kolonies in 1984 en 1985 een veel geringer bezettingspercentage dan in de zestiger en zeventiger jaren. Ook uit West Duitsland kwamen meldingen binnen van een flinke achteruitgang. In Nederland bedroeg de achteruitgang in 1985 berekend uit steekproeven tenminste 75% à 90% t.o.v. de periode 1980-1983. (In de Kempen zelfs 100% !, red.)

Op grond van deze achtergrondinformatie verdient het aanbeveling om in 1986 te onderzoeken hoe groot de huidige broedpopulatie van de Oeverzwaluw in Nederland is. Bovendien zou het zinvol zijn deze inventarisatie een aantal jaren achtereen te blijven vervolgen om althans iets te weten te komen over de populatieschommelingen en de herstel mogelijkheden van deze interessante soort.

De laatste min of meer volledige inventarisatie dateerde uit 1979. In de jaren zestig beroeg het aantal broedparen nog zo'n 20.000 à 25.000, in 1979 werden ca. 8000 à 11.000 paren vastgesteld. In 1985 naar schatting slechts 1000 à 2500 paren!

De tendens is dat de weersomstandigheden in de overwinteringsgebieden iets gunstiger zijn geworden. Dit zou kunnen resulteren in een gering herstel. In elk geval zou door een geringere wintersterfte van adulte en eerstejaars vogels in de overwinteringsgebieden in Afrika verwacht kunnen worden dat er meer Oeverzwaluwen tot broeden zullen komen in Nederland en elders in Europa. Een zo volledig mogelijke telling in 1986 is daarom van groot belang.

Belangrijke aspecten bij de inventarisatie in 1986 zijn:

1. Waar bevinden zich de kolonies?
2. Hoe groot is het aantal hollen?
3. Hoe groot is het aantal bewoonde hollen per kolonie?
4. Hoeveel broedparen waren hier aanwezig, voorzover bekend in de jaren vanaf 1980?
5. Is er iets bekend over slaappleatsen en concentraties in voor en najaar en om welke aantallen gaat het dan, en waar komen ze voor?

Dit schrijft H.N.Leys, initiatiefnemer en organisator van de Oeverzwaluwinventarisatie, in een brief die in januari van dit landelijk is verspreid.

Hoe is deze inventarisatie voor de Kempen geregeld ?

Op de VWG-vergadering van februari jongstleden is besloten dat ik, wederom, de gegevens van de Oeverzwaluw zal verzamelen wat betreft de Kempen. Alle gegevens zullen dan, aan blok, aan het RIN worden doorgegeven.

Willen mensen buiten de Kempen informatie hebben over deze inventarisatie dan kunnen zij zich wenden tot: het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, t.a.v. H.N.Leys, Postbus 46, 3956 ZR te Leersum.

Kempische Oeverzwaluwen dus naar:

Ernest van Asseldonk

De Klerklaan 47

5624 BB Eindhoven , en liefst zo snel mogelijk!

VOGELREVALIDATIE — CENTRA

IN DE KEMPEN E.O.:

- J.P.H. van Aerts	De Stoutheuvel 170	5632 mv Eindhoven 040 - 423942.
- P.A.J.G. Franssen	Acasiastraat 20	5616 ll Eindhoven 040 - 511587.
- J.F. Mollen	Vinklaan 5	5561 tl Riethoven 04970 - 4025.
- L.J.Th.M. Smulders	Korfvlechterwei 4	5551 sw Valkenswaard 04902 - 12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Renée Loos	secretaris	Lensheuvel 37,	5541 BA Reusel. 04976-3049.
Geert Sanders	Penningmeester	J.Goossensstr. 33,	5528 BD Hoogeloon. 04978-2139
Willem Veenhuizen	Biol. secretar.	Bussele 32,	5641 PB Eindhoven. 040-826913.
Jack Bos	Biol. secz.	Kaneelstraat 7,	5612 LJ Eindhoven. 040-431091.
Marco Bakermans	Algemeen lid	Klaproos 17,	5527 KG Hapert. 04977- 5862.
Bob van de Wijk	Algemeen lid	St. Leonardusstr. 48.	5614 EJ Eindhoven. 040-115651.

INHOUD:

Fred Geven	Sprak met Bob v.d. Wijk	1
Hein Prinsen en Pierre van de Wielen	VWG-waarnemingen op Cap Gris Nez	3
Jan Wouters	Nestkasten Koningshof 1985	8
Marco Bakermans	De Biezegoren	10
Jan Wouters	Voor u gelezen	14
Henk Hendriks	Bijzondere waarnemingen in de Kempen	15
Willem Veenhuizen	Telformulier Huiszwaluw	23
Jack Bos	Windrichtingsvoorkeur bij de nestplaatskeuze van de Huiszwaluw	25
Ernest van Asseldonk	Oeverzwaluw-onderzoek	32